

עין משפט
נר מצוה

עד:

הגת והמחין והמשפך בו'.
ושל עץ ושל אֶזן מנגנן וזהו טהרתם כשאינם מוופפים מיירי ולקמן מוקמינן בדרך זה עובד כוכבים וא"ת והא רבא אמר לעיל גבי מתני' בדרך זה עובד כוכבים סגי לה בהדחה בעלמא וי"ל דמתני' דלעיל מיירי בגת של ישראל שדרך זה עובד כוכבים לפי שעה אבל הכא מיירי בשל עובד כוכבים דבליעא טובא לפי שהרבה פעמים דרך זה העובד כוכבים וא"ת א"כ היכי פריך בסמוך ממתני' דקתני דסגי בניגוב במופפין להך ברייתא דקתני זה ואם היו מוופפין אסורין ומאי קשיא הא אוקימנא מתני' בשל ישראל וברייתא בשל עובדי כוכבים כדפרישי' וי"ל דבמופפין איין לחלק בין של עובדי כוכבים לשל ישראל לפי שהפס מבלע שעה מועטת:

דהוה שיעא. פירש ה"ר פטר כלי שנקב בו ונסתם צופת אינו חמור ככלי מוופף שהחמירו בו אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום ולא משום דבלע ולכן רצה רב להמיר גת של אֶזן ופותה דהוה שיעא ולא חש לבלעית זפת וא"כ סמימת זפת הכלי שאין עשוי לקיום סגי ליה בהדחה ככלי עצמו או ניגוב אם הוא כלי שצריך ניגוב ולפי זה המשפך שלנו שמופפין מעט סביב הצחול סגי להו בניגוב כמו המשפך עצמו מיהו בכלים מוופפים יש להחמיר שרגילים ומנוים: **דרש** רבא נעוה ארתחו. פירוש הגעילו הגמיות הגדולים מכאן אומר ר"ת דעירוי ככלי ראשון מדלמא הכא דלע ידי עירוי מפליט היין הבלוע בגת דעל כרחק ע"י עירוי קאמר הכא שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרתחת כדי להגעילה אלא ע"כ על ידי עירוי קאמר והשמת כיון דהוה ככלי ראשון אם כן הני כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון סגי להו בהגעלה ע"י עירוי אבל רשז"ם חולק על ר"ת ואומר דעירוי ככלי שני הוא לגמרי והא דמשמע הכא דגת סגי לה בעירוי שאני יין נסך דתשמישו ע"י זוגן ועיקר דברי רשז"ם ור"ת במסכת שבת פרק כירה (דף מב. ושם) (ב) האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין ושם האריכו ומסקנא דמילתא פי' רבינו ברוך דמילתא דעירוי תליא בפלוגתא דרב ושמואל דפי' כיצד זולין בפסחים (דף עו.) דפליגי אי תתאה גבר אי עילאה גבר וקיימא לן כמאן דלמר תתאה גבר מיהו גם עילאה מבשל ומבלע כדי קליפה דלדמיקר ליה בלע כדאמרינן פי' כיצד זולין הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי אלא מבשל ומבלע הוא כדי קליפה ולא יותר וא"כ כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון שהם בלועים מעבר לעבר לא סגי בעירוי שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר והני קערות שהם בולעות על ידי עירוי היה נראה כמו כן דסגי להו בעירוי להגעילן וכן פירשמי בסדר זיעור חמץ בקרובץ שבת הגדול סיסד רבינו יוסף ט"ע ^(א) (פחו) קדירות אין צריך לפלחא כו' וקערות מותרות כי שקיל מדורא עלייהו לאנחא ומיהו איין הלכה כך אלא צריך להגעילן בכלי ראשון משום דפעמים שמוצבין הקערות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת והשמת דפירשתי עירוי אינו לא מבליע ולא מפליט רק כדי קליפה אם כן הני חציות של עובדי כוכבים סגי להו בעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואם היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של גז היין סגי בהכי בלא עירוי דהא כי נעביד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי קליפה כו': **רבא** כי משרד דהו גולפי דהרפניא סחיק דהו אפומייהו וחתים דהו אבירצייהו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צבית עובד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים בגחלת או באֶזן רכה שהיא כאֶזן סיד כדי שיהא ניכר אם העובד כוכבים נותן לתוכן יין מיהו יש לדחות דדוקא לדידהו שהיו חציות שלהם קטנים ונוחים לתת לתוכן יין ולערוסם מיד אבל חציות שלנו שהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערוסם מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מתני' גם של אֶזן שופסה עובד כוכבים. ואורחא למירמי ביה חמרא פורתא לעבזרי קוטרא דזיפתא: **מנגבא**. מפרש בגמרא [עה.] במים ואפר: של עץ. דבעיא זפת טובא ובלעא חמרא טפי רבי אומר יגבב כשל אֶזן ורצנן פליגי: ושל חרס אע"פ שקילף אם

הופס הרי זו אסורה. קס"ד דברי הכל היא ומשום דחרס גופא בלא זיפתא בלע ליה לחמרא: **גב'** אֶזל דרך גב. בשאינה זפותה לא בעיא ניגוב אלא הדחה: **אורחא דמילתא קסני**. שדרך הזפתין לזרוק בו יין: **א"ד** אמר רבא דוקא זפתא. ולא דרך זה הוא דסגיט בניגוב: **אֶזל** דרך גב. עובד כוכבים בגת מוופפת: **לא סגי לה בניגוב**. אלא בקילוף משום דעייל חמרא בפילי דזיפתא: **דלא מלוחס עלי**. לעשותן בהכשר שלא תפסיד את יינו ונמנא לזוזי עלי: **שיעא**. חלקה: **מחץ**. כלי שדולין בו מן הצור לחצית. הגת והמחץ והמשפך כו' בשל חרס עסקינן מדקתני סיפא של עץ ושל אֶזן כו' ובשאיין מוופפות עסקינן מדקתני סיפא ואם הן מוופפות מכלל דכולה רישא בשאיין מוופפין: **ר' מסיר בניגוב**. ולקמן פריך והא אין תנן בשל חרס אע"פ שקילף הופת אסורה: **ומורה בקנקנים**. של חרס אע"פ שאין מוופפין שאסורין עד שימלאם ג' ימים מים ומערן מעת לעת כדאמרין באין מעמידין (לעילג.). **מכניסו**. כינסו של קנקן לקיום שהוא שוהה בו יין זמן מרובה: **ושל עץ ושל אֶזן**. מנגבן והן טהורים דברי הכל כל זמן שאין מוופפין: **ואם היו מוופפין אסורים**. עד שיקלף: **והא אין סנן בשל אֶזן**. אפילו זיפתה מנגבא דברי הכל ולר' יגבב בשל עץ והכא קתני אפילו בשל אֶזן דברי הכל אסורין קשיא בשל אֶזן דברי הכל אדברי הכל ובשל עץ קשיא דרבי אדר': **מסני'** דלא דרך גב. הלכך בשל אֶזן דברי הכל בניגוב סגי ובשל עץ לר' יגבב: **ברייתא דדרך גב**. הלכך אפי' בשל אֶזן בעי קילוף וכ"ש בשל עץ: **אמר מר הגם והמחץ והמשפך של חרס ר' מסיר בניגוב**. הואיל ואינם מוופפין: **והא אין סנן ושל חרס אע"פ שקילף אם הופת הרי זו אסורה**. אלמא אפילו לר' חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוב ואפי' לא דרך וכ"ש הכא דאוקמינן ברייתא בדרך זה: **סיפא דמתני' אסתאן לרצנן**. והכי קאמרי רצנן של אֶזן כי לא דרך זה יגבב ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אֶזן ושל עץ יגבב ושל חרס יקלוף דקתני בצרייתא דכשאינה מוופפת סגי בניגוב אלמא מוופפת ^(א) יגבב ושריא: **נעוה ארסחו**. הגת הרחיחו ברותחין. נעוה כמו ^(ב) יטופון נעוהי בחמר: **כי הוה משדר גולפי**. כדים רקים: **סחיק** להו אפומייהו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם: **וחסים** להו אבירצייהו. חותם את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר כל כלי שמכניסו לקיום אפילו**. אין מוסרו לעובד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רצנן כיין עצמו כי היכי דלא ליתי לשהייה ביד עובד כוכבים: **במים ולא באפר**. בתמיה. מי מיקרי ניגוב:

כי לא דרך זה יגבב ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אֶזן ושל עץ יגבב ושל חרס יקלוף דקתני בצרייתא דכשאינה מוופפת סגי בניגוב אלמא מוופפת ^(א) יגבב ושריא: **נעוה ארסחו**. הגת הרחיחו ברותחין. נעוה כמו ^(ב) יטופון נעוהי בחמר: **כי הוה משדר גולפי**. כדים רקים: **סחיק** להו אפומייהו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם: **וחסים** להו אבירצייהו. חותם את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר כל כלי שמכניסו לקיום אפילו**. אין מוסרו לעובד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רצנן כיין עצמו כי היכי דלא ליתי לשהייה ביד עובד כוכבים: **במים ולא באפר**. בתמיה. מי מיקרי ניגוב:

רב
דישראלי חציות ריקניות צבית עובד כוכבים סגי להו בעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואם היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של גז היין סגי בהכי בלא עירוי דהא כי נעביד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי קליפה כו': **רבא** כי משרד דהו גולפי דהרפניא סחיק דהו אפומייהו וחתים דהו אבירצייהו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צבית עובד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים בגחלת או באֶזן רכה שהיא כאֶזן סיד כדי שיהא ניכר אם העובד כוכבים נותן לתוכן יין מיהו יש לדחות דדוקא לדידהו שהיו חציות שלהם קטנים ונוחים לתת לתוכן יין ולערוסם מיד אבל חציות שלנו שהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערוסם מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

איתמר

מסורת הש"ס

(א) [ובבב אלפס איתא רבי יהודה], (ב) [עירובין ט. ושם איתא וחזי דלא מלחא עלה כי כו'], (ג) [פי' דודי עי' רש"י חולין לב. ד"ה אמר להו], (ד) 'יקלף. רש"י, (ה) [בפי' ויחיתרגום אונקלוס של חכלילי עינים מוין יטופון וכו'], (ו) [ג"ל פסר].

הגהות הב"ח

(א) גב' זה מכניסו לקיום וזה אין מכניסו לקיום: (ב) תוס' ד"ה דש ובי' פ' כירה אהא דתנן האילפס והקדרה:

עה:

השוכר את הפועל

פרק חמישי עבודה זרה

מסורת הש"ס

קנ א מיי פ"ט מהל'

טומאת אורלים הלכה ח:

קנא ב מיי שם הל' ז:
קנב ג מיי פ"יו מהל' מאלכות אסורות הלכה ג סמנ ואין קמח טוש"ע י"ד ס' קב סעיף א וס' קנא סעי' א [ב ג]:
קנג ד מיי שם סמנ שם טוש"ע א"ח ס' תנא

סעיף ד:
קגד ה מיי שם הלכ' ז סמנ שם טוש"ע י"ד ס' קנא סעיף ז:
קנה ו ז ח מיי שם [הל"ג] והל"ז סמנ שם טוש"ע י"ד ס' קב סעיף א:

ט [מיי] פ"ד מהל' מקואות הל' א טוש"ע י"ד סימן ר"א סעיף א:
קנו י מיי פ"יו מהל' מאלכות אסורות הל' ו טוש"ע י"ד ס' קב סעיף ח:

קנו ב ח מיי שם [והל' ג] טוש"ע שם סעיף א:

קנח מ מיי שם הל' ו ועין כ"מ טוש"ע שם סעי' ט וטעני' בלא זכרה:

קנח נ מיי שם הלכ' ג טוש"ע שם סעי' א:
קס ס מיי שם סמנ שם טוש"ע י"ד ס' קבא סעיף א [וסעיף ב טוש"ע א"ח ס' תנא סעיף ד]:
קסא ע מיי שם הל' ד סמנ שם טוש"ע י"ד ס' קבא סעיף ו:

פ [מיי] פט"ו מהלכות מאלכות אסורות הלכה מח טוש"ע י"ד ס' קב סעיף א וסימן קכא סעיף א:
קסב צ מיי שם הלכ' [א] ב טוש"ע שם ס' קב סעיף ה וס' קכא סעיף ב:

דכיתנא מיישנן. אור"ת דמפות וסדינין שלנו ששרו ציין נסך אין צריך ליישנן מדלא קאמר כל כלי פשתן סתם אלא הני כלים שמנו חכמים ^(א) שהיו בקיאיין דוקא בצליעתן ואין לחלק צין יין נסך שהוא זוגן וצין שאר איסור רותח שנפל על המפות הכל יש להתיר בכדוס כלי שני כי ודאי ידוע שע"י כדוס גדול שחוצטין כמנה וכמה פעמים אי אפשר שלא יאל האיסור ושמא יש לחלק צין איסור שנדבק לשאינו נדבק כל כך כמו שמחלק צפרק המערוצת (וצחים דף עט:):
הסכין שפה והיא מהורה. בגמרא מוקי לה לחתוך זה זוגן ולא דמי לסכין ששחט זה טרפה דסגי בקינוח אצלוייתא פרק קמא דחולין (דף ח: וסס ד"ה והלכתא) דשאני סכין של עובדי כוכבים שבלוע שמנונית טובא אצל סכין ששחט זה טריפה מחמת הדס דשריק אין השמנונית נבלע:
מים שהגדה מובל"ת. אע"ג דרביעית ^(א) סגי להטביל מחטין ולינוריות מדאורייתא היינו טבילת טומאה אצל טבילת כלי מדין חדוש הוא וצעי מ' סאה:

והלכתא בסופו. היינו כלים שמחופין בצצר מצפנים אצל אס מחופין מצחוך וכן כלי עץ המחושקין סביצ צחול מצחוך אפילו למ"ד ^(א) הכל הולך אחר המעמיד אין צריכין טבילה כיון דאין משתמשין בהן דרך המתכת דכלי סעודה האמורים צפרשה היינו שמשתמשין בהן:
אבל שאורין לא. אומר רבינו שמואל ישראל ששאל כלי

מישראל חצירו שקנה מעובד כוכבים צריך טבילה כיון שצא לידי חיוב טבילה ציד ישראל ראשון:
אי משום דקסבר משכנתא כוביני. וכיון דלא אישטיטא מטיבילין למשכנתא בלא זכרה ואם יש לו כלי שקנה מן העובד כוכבים המחויב טבילה יטביל זה עמו ויצרך על שניהם והנותן כלי לאומן עובד כוכבים לתקן ואפילו למאן דאמר אומן קונה בשצח כלי אין צריך טבילה כיון דאין שמו עליו דלא הוי כמעשה שהיה שהיו הכלים של מדין והמוכר כלי לעובד כוכבים וחזר ולקח ממנו צריך טבילה כיון שנקרא על שם עובד כוכבים אצל הממשכן כלי לעובד כוכבים וחזר ופדה אין צריך טבילה אע"ג דמספקא ליה לתלמודא אי משכנתא כזבני לענין הא ודאי פשיטא דלא הוי כזבני:
מגעילין ומטבילין והן מהורין. לאו דוקא מגעיל ואח"כ יטביל אלא אפילו מטביל צרישא דהך טבילה אינה צצביל טומאה דליהוי כטובל ושרץ צידו דאפילו חדשים צריכין טבילה ותנן גמי סכין שפה והיא טהורה אע"ג דלא טהרה לגמרי שהרי צריכה גיעול לחתוך רותח אפי' הכי מטביל לחתוך זה זוגן והא דמני צברייתא מגעילין צרישא משום דחמיירא מפני האיסור:

ובולין שנשתמש בהן. למאן דמני מותר נקט שפיר עד שלא יטביל אצל מאן דמני אסור אין לאסור אס נשתמש צו קודם טבילה מיהו איכא למימר דגזור אטו קודם הגעלה וליצון:

דלכסא. מין גמי ליסק"א:
שרי להו. מתירין ואח"כ מנגנן שהיין נבלע בקשרים:
ונגע באשכולות. וכן מוטלות ציין:
צרחים. שטומינן צהם זימים קודם נמינתן לצד ואח"כ נותנן בצד וטוען צקורה:

לא **מפסיק מיד**. שהמסקה מחצקן וצזימים אין אשכולות:

דצבתא לנגבין^(א) דכיתנא מישנן ואי אית בהו קיטרי שרי להו איתמר עם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות רבי ורבי חייא חד אמר "אשכול וכל סביבותיו ממאין וכל הגת כולה טהורה וחד אמר כל הגת כולה גמי טמאה ולמ"ד אשכול וכל סביבותיו טמאים וכל הגת כולה טהורה מאי שנא מהא דתנן ^(א)בשרץ שנמצא ברחים אינו מטמא אלא מקום מגועו ואם היה משקין מוחלך הכל טמא החם לא מפסק ולא מידי הכא מפסקי אשכולות אורו ליה רבנן לר' ירמיה ואמרי לה לבריה דרבי ירמיה כדברי האומר אשכול וכל סביבותיו טמאין וכל הגת כולה טהורה:
מתני' יהלוקה כלי תשמיש מן העובדי כוכבים את שדרכו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן באור יהשפוד והאסכלא מלבנן באור יהסכין שפה והיא טהורה:
גמ' תנא י'ובולן צריכין טבילה בארבעים סאה מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא יכל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת תני בר קפרא מתוך שנאמר יבמי גדה שומע אני שצריך הוזהר שלישי ושביעי ת"ל אך חלק א"ב מה ת"ל במי גדה ימים שגדה טובלת בהן הוי אומר ארבעים סאה איצטרריך למיכתב וטהר ואיצטרריך למיכתב במי גדה אי כתב וטהר ה"א וטהר ^(א) כל דהו כתב רחמנא במי גדה ואי כתב רחמנא במי גדה הוה אמינא הערב שמש כגדה כתב רחמנא וטהר לאלתר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "אפ" כלים חדשים במשמע דהא ישנים וליבנן כחדשים דמו ואפילו הכי בעי טבילה מתקיף לה רב ששת אי הכי אפ" זוזא דסרבלא גמי א"ל "כלי סעודה אמורין בפרשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בלקוחין וכמעשה שהיה אבל שאולין לא רב יצחק בר יוסף זבן מנא ^(א)דמרדא מעובד כוכבים סבר להטבילה א"ל ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן כלי מתכות אמורין בפרשה אמר רב אשי יהני כלי זכוכית ^(א)הואיל וכי נשתברו יש להן תקנה ככלי מתכות דמו קוניא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר כתחלתו וחד אמר כסופו יהלכתא כסופו איבעיא להו

דלכסא. מין גמי ליסק"א:
שרי להו. מתירין ואח"כ מנגנן שהיין נבלע בקשרים:
ונגע באשכולות. וכן מוטלות ציין:
צרחים. שטומינן צהם זימים קודם נמינתן לצד ואח"כ נותנן בצד וטוען צקורה:
לא **מפסיק מיד**. שהמסקה מחצקן וצזימים אין אשכולות:

מתני' **אס שדרכו להטביל** אין כלומר כלי הראוי ליטהר בטבילה אין צריך תיקון אחר כגון כלי שמשמשו ע"י זוגן יטביל ותו לא צריך:
להגעיל. צמים רותמין כגון כלי שמשמשו צך דהיינו יורות וקדירות של מתכת יגעיל. ובגמרא מפרש דבעי גמי טבילה:
לננן צאור. דמפרש ואולי:
השפור והאספלא. שמשמשן ע"י ללי. אסכלא גרדיל"א:
שפה. לוטשה בצלן של נפחים מול"א בלע"ז:
שפה. לשון שופינא לימ"ר בלע"ז:
גמ' סנא וכולן. אף הנגעלים והמלווצים:
כל דבר אשר יבא באש. שנשתמשו צו בני מדין על ידי האור תעבירו באש כעין צולעו לאיסור יפליטנו כדלמראן^(א) כצולעו כך פולטו:
וטהר. קרא ימירא הוא האץ וטהר:
במי גדה יסחטא. בכלי מדין כתיב:
בכל דסו. אפילו צמקוה חסר:
זוזא דסרבנא. מספרים שגוזזים בהן גגדי צמר הואיל וגזירת הכתוב היא ולא משום פילוט איסור דהא חדשים ולא בלעי מידי מזכרת לה טבילה:
כלי סעודה אמורין צפרשה. דהכתיב כל דבר אשר יבא באש חלש ואין דרך להשתמש ע"י האור אלא כלים של יוצרי סעודה וצהניהו כתיב וטהר טבילה אצל זוזא דסרבנא לא:
מנא דמרדא. אדמה ופייעי בךך מעורבין ועושין מהן כלי:
כלי מסכות אמורין. לענין טבילה בכלי עובדי כוכבים דכתיב (במדבר ל"א) אך את ההצב וגו':
זכוכים. שנשחבר ראוי להמיכו ולעשותו כלי:
ה"ג הואיל ונשחברו יש להן תקנה ככלי מסכות דמו. הואיל וכי מתצר חזו לתקניניהו ע"י התכה ככלי מתכות דמו וצעו טבילה:
קוניא. פלומרי"י מחלתו של חרס וחופין אותן בחופיא של אצר ותשמישו ע"י זוגן וניקח מן העובדי כוכבים:
כתחלתו. ולא צעי טבילה דלאו מתכות הוא:
כסופו. צמר סופו אולינן שחיפשו מתכות וכלי מתכות הוא וצעי טבילה:
^(א) בלקוחין. שמלטו ציד ישראל:
וכמעשה שהיה. צמדין שהיו חלוטין להם לישראל הכלים:
לשקועיה. שלא לפדותו עוד:
גיעולי עובדי כוכבים דאסר רחמנא. צמדין דכתיב תעבירו באש וטהר דבעי הגעלה היכי משכחת לה:
צח

הגהות הב"ח
(א) גמ' וטהר בכל דסו:
(ב) רש"י ד"ה בלקוחין וד"ה וכמעשה צ"ל קודם ד"ה מנא דמרדא:
(ג) תוס' ד"ה דיכיתנא ורי שטנו חכמים דוקא שהיו בקיאין בצליעתן:

לעיו רש"י
לישק"א. כריך (צמח).
גרדיל"א. אסכלא.
מול"א. אבן משחת.
לימ"ר [לימורי"ן]. לשוף.
פלומוי"ר [פלומי"ר]. לצפות בעופרת.

מוסף רש"י
מים שגדה טובלת בהן. שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי מתכת, ומי מנה הכתובין כאן דרשו מים הראויים לטבול בהם גדה (במדבר לא כג). יש להן תקנה. להחיות ולחזור ולעשותן כלים (שבת טז). דברים שנשתמש בהן ע"י צננן. ולא בלעו איסור (במדבר לא כג).

משכנתא מאי אמר מר בר רב אשי אבא משכן ליה עובד כוכבים כסא דכספא ואמטליה ואישתי ביה יולא ידענא אי משום דקסבר משכנתא כוביני דמיא אי משום דחזי לעובד כוכבים דדעתיה לשקועיה:
ת"ר הלוקח כלי תשמיש מן העובדי כוכבים ידברים שלא נשתמש בהן ממטבילין והן טהורין ידברים שנשתמש בהן ע"י צונן כגון כוסות וקתוניות וצלוחיות מדיחן ומטבילין והם טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון היורות הקומקמוסון ומחמי חמין מגעילן ומטבילן והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י האור כגון השפורין והאסכלאות מלבנן ומטבילן והן טהורין וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן תני חדא אסור ותניא אידך "מותר ל"ק הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור הא כמאן דאמר ^(א)נותן טעם לפגם מותר ולמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר גיעולי עובדי כוכבים דאסר רחמנא היכי משכחת לה ^(א)אמר רב חייא בריה דרב הונא ילא אסרה תורה אלא קדירה בת

(א) [בס"א]:
מנגנן, טהרות פי"ט מ"ח, (ג) בשאלמות ס' קסו אימתא דפחרא, (ד) [שבת טז,], (ה) [לעיל לו, וס"ג,] (ו) [לעיל סו: ע"ש,] (ז) [לקמן ע"ז,] (ח) [פסחים פ: מיר לת,] (ט) [שבת ס,].

תורה אור השלם
1. קל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ וְטָהַר אֶךְ בְּמִי נָדָה יִתְחַטֵּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּמֵיִם:
במדבר לא כג

הגהות הב"ח
(א) גמ' וטהר בכל דסו:
(ב) רש"י ד"ה בלקוחין וד"ה וכמעשה צ"ל קודם ד"ה מנא דמרדא:
(ג) תוס' ד"ה דיכיתנא ורי שטנו חכמים דוקא שהיו בקיאין בצליעתן:

לעיו רש"י
לישק"א. כריך (צמח).
גרדיל"א. אסכלא.
מול"א. אבן משחת.
לימ"ר [לימורי"ן]. לשוף.
פלומוי"ר [פלומי"ר]. לצפות בעופרת.

מוסף רש"י
מים שגדה טובלת בהן. שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי מתכת, ומי מנה הכתובין כאן דרשו מים הראויים לטבול בהם גדה (במדבר לא כג). יש להן תקנה. להחיות ולחזור ולעשותן כלים (שבת טז). דברים שנשתמש בהן ע"י צננן. ולא בלעו איסור (במדבר לא כג).

מסורת הש"ס

א) [ז"ל והתנן, ג] וזחים 15, א) [פי' תוס' וזחים 15, ד"ה השפור, ד] [ז"ל רבה], ס) [ז"ל רבה וכו"א בתוס' וזחים 15, ד"ה השפור], ו) [יבמות 16, ו] [וע"נ], ו) [וזחים 15, ח] [בערוך ערך דד' ה' א"י רב עוקבא וכן נוסח שאלתום ס"י קלן אכן בתוס' פסחים מ: ד"ה האלפס העמיקו מר עוקבא אצל בתוס' שבת מב: ד"ה אצל העמיקו רב עקיבא], ט) [יוקבא ו], י) [גס], כ) דגל, רש"א, ז) [פסחים לד: וזחים 17, מ] [חולין קיא: ג], ו) [פ"ט תוס' וזחים 15: ד"ה לא],

תורה אור השלם

- ↑ יגיד עליו רעו מִקִּדָּה אף על עֲוֹנָה:

איוב לו לג

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה גבי קדשים ז"ל קודם ד"ה מנעין:

לעני רש"י

^{טורטרייש"ש} [טריטרייש"ש]. מחלה.

מוסף רש"י

בת יומא. שצישל זה עוזד כוכבים היום, שצישל זה עוזד כוכבים היום, דלא נפגם (קעיר סז: ופסחים 10ד:), והאסכלא. גרדיל ולינן עליו כל (ובחים 15), כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. מתוך שהשלמים מנייין כגדל אין בלוע שלה נעשה נותר, שהי זמן שלמים ב' ימים ופי מבשל ביה שלמים האידנא הר מבשל ביה שלמים למחר וכולט משלמים שנשטחו ביום המחרת ופולט מה שבלע אתמול מן האחרונים, מנאל שאני בל לדי נותר ואס נל לבשל חטאת יהא זכיר לבשל אחריו שלמים ב' ביום ופולט את החטאת וכולט את השלמים (ובחים 15), הדרין עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסבת עבודה זרה

השוכר את הפועל

בס יומא. שצישל זה עוזד כוכבים היום אצל צישל זה אתמול

כבר הפיג זה טעמו בלינת לילה ושוב כשפולטו בתצשיל אחר אינו אלא לפגם: **מאן ואילך** לישארי. אף לכתחלה: **מגעילן**. לא

חשיב כליצון דליצון שורף את הכלי: א) גבי קדשים השפור

והאסכלא. שגלה בהן בשר קדש משום דכי אתי למחר הוי נותר וכי הדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפור בגויה טעמא ונותר איסור כרת הוא: **עמרס צרי**. עמרס ציי: **גבי קדשים כי בלע** **האי שפור היסרא בלע**. הלכך סגי ליה בהגעלה: **אלא אמר רבא** **האי הגעלה**. דקמני התם מריקה ושטיפה כלומר לעולם לפלות האיסור ודאי ליצון צעי כשאר בליעת איסור אלא מנזות מלך היא בקדשים ומרק ושטף במיםי) כי היכי דהויא גזירת הכתוב כאשר יזה מדמה על הצגד^י דצעי כיצוס במקוס קדוש ושצירת כלי חרס במקוס קדוש הוא וה"ה למריקה ושטיפה: א"ל אציי **מי דמי**. כלומר מי קרי למריקה ושטיפה הגעלה הא כל הגעלה רותחין משמע שכופין להקיא הכלי מה שבלע ומריקה ושטיפה בלון הוא כדאמרין בשמיטת קדשים צפ' דס חטאת (ובחים 15:): **אלא אמר אציי**. הגעלה ממש לפלות מאיסורן ודקא קשיא לך מתניתין דמזכרא להו ליצון לא תקשי דודאי צין בקדשים צין בגיעולי עובדי כוכבים תרוייהו צעינן לפלות איסור לבד מריקה ושטיפה דקדשים דאינה אלא מנזות המלך: **ויגיד עליו רעו**. ונלמד משנה ומחזירתה של קדשים ממשנתנו ומשנתנו משל קדשים: **וה"ה לליצון**. שניהם צריך: **יגיד עליו רעו**. איצעי למתניניהו לתרוייהו ליצון והגעלה בחדא או צמשנתנו או בקדשים והדר ליחני חדא בצריך ותגמר חצירתה מינה מה התם הא בלא הא ליחא ה"נ הא בלא הא ליחא: **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו**. שצבשנין בהן ואינו מספיק להיות נותר עד שתחזור ופולטו בתצשיל אחר. ולקמן פריך אי הכי הגעלה נמי לא ליצעי: **מקמי דליהוי נותר הוו להו גיעול**. שהרי כשצישל צו למחר פלט בליעה מיום אתמול: **לא צריכא דכי מבשל ביה חטאת האידנא הדר מבשל ביה**. צו ביום שלמים חזה ושוק של כהנים: **בהדי הדדי שלים וזמנייהו**. ואין כאן פליטת נותר והדר מבשל ביה שלמים צו ביום כדאמרין בכלי פעם מבשל שלמים לאחר חטאת צו ביום כי היכי דלא ניהוו נותר למחר: ה"ג **אי הכי הגעלה נמי לא ליצעי קשיא: רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד**. לעולם בקדשים איסורא פליט ודקא קשיא לך יציעי ליצון כי מתני' לא דמי דגיעול עובדי כוכבים אידי דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הבליעה בתוכו ומדבקת צו בכולו טרשטריש"ש בלע"ז ואין נוח לפלות בהגעלה עד שמלגטו בצור אצל בקדשים דכל שעתא מבשלי בהו לא קריד ונוח לפלות הלכך (סגי) בהגעלה קא פלט: **לעולם כדאמרין מעיקרא**. דהיינו משום דבקדשים היתירא בלע ודקשיא לך כי פליט איסורא פליט לא חמיר איסורו שכשנעשה נותר לא הוי איסור צעיניה שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו: **בסוך יורה גדולה**. שיהיו רותחין עוזרין על כולה: **דודא**. קלחת: גדנפא

וחכ"א מריקה בחמין ושטיפה בלון דהיינו בקדשים אצל בתרומה קאמר התם דליחא ויש מפרש הא דקאמר שטיפה יתירתא היינו שתי שטיפות בלון ובתרומה ליחא דסגי בשטיפה אחת ולשון יתירא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפת לון ככל הגעלות מיהו בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת לון ובתרומה ליחא כלל ולפיכך צריך טעם למנהג א:

פרק חמישי עבודה זרה

עו.

בת יומא. פירש בקונטרס שצישל זה עוזד כוכבים היום אצל אס צישל זה אתמול כבר הופג טעמו בלינת לילה משמע לפירשו בלינת לילה פוגמת ולא צעינן מעת לעת וכן פר"ח בלינת לילה פוגמת כי לא היה דרך צימים קדמונים לבשל בלילה כדמשמע צפ"ק

דצרכות (דף 3:): **בזמנים שקצטו לקריאת שמע בזמן שכיבה בכהנים ועניים וכל אדם וזכר לבדר בלינת לילה** א מיקרי עבזר אורה והוי דברים ק"ו אס אוכל שהוא צעין מעבזר אורתו בלילה כ"ש איסור הנבלע בקדירה ולישאנא דבת יומא משמע שצישל זה היום מדלא קאמר לא אסרה אלא קדרה מעת לעת ודוקא שעמדה כל הלילה בלא צישול שאין ידוע מה גורס להפיג הטעם תחלת הלילה או סופו או כולו אצל מעת לעת לא צעינן והמחמיר תבא עליו בצרכה ויש לתמוה לדברי ר"ת שמציא זכר לבדר מעיבזר אורה דחפשוט ליה שסוף לילה גורס הפגם דהיינו עמוד השחר דמשוי ליה נותר להטעינו שריפה ובפ"צ דזחים (דף 17:): **גבי קדוש ידים משמע דעמוד השחר חשיב לינה ושמא לכך אור"ת דאינה רחאי גמורה אלא זכר לבדר כדי שלא לפשוט זה משם ויש לדקדק דסוף לילה לבד אינו גורס אלא כולו מדהצריך הכתוב שצירה בכלי חרס מריקה ושטיפה בכלי נחשת אחרי צישול חטאת למי"ד ג"ט לפגם מותר ואמאי הלא מותר לבשל צו לכתחלה אחר עמוד השחר וה"ר צרוך כתב בספר התרומה שצריך לחקור שלא היה צין לכלי אפילו מים חמין לבד בתוך מעת לעת דמים חשיבי כמו האיסור לפי שנעשו נבילה כיוון שלא היה בהן ס' לבטל פליטת הכלי דבדידיה משערינן וחזרו ונבלעו ודוקא בכלי של איסור אצל בכלי של היתר כגון בשר בכלי של חלב או איפכא אף על פי שהיו צו מים חמין בתוך מעת לעת אין לחוש ששרי הן היתר דלא אמרינן חסירה עצמה נעשית נבילה אלא דוקא בציסור ועוד דאיכא ג"ט צר ג"ט דאפי' לפי המפרש א) **גבי דגים שעלו בקערה אצל מתבשלו לא הכא איכא ג'** נותני טעם של היתר הראשון שנבלע בכלי וממנו למים ומן המים חזר ונבלע בכלי:**

מבאן ואידך אשתרי. הלכך דבר המבושל בכלי שאינו בן יומא מותר ויש לתת טעם מה ראו להחיר המאכל ולאסור הקדרה לפי שהקדרה היה זה איסור גמור תחלה אצל המאכל לא נבלע צו איסור מעולם והגעלת כלי בן יומא אין להגעיל אלא בס' דשמוניות הנפלט בחמין טעם לשבח הוא דלא שרינן לעיל בפרק ב' (דף 18:): **חמין של עובדי כוכבים אלא משום דסתם כליהם אינן בני יומא אצל כשמגעילין כלי חמץ בערב הפסח צד'** שעות דשעת היתר היא יכול להגעיל אפילו כלי בן יומא בפחות מס' דהוי צר ג"ט של היתר החמץ בקערה וממנו למים ומן המים חזר ונבלע בקערה ועדיין הכל היתר ועוד כי יותר מתקלקל טעם חמץ בכלי שאין ראו לאכילה ממה שמתקלקל טעם בשר בדגים שנתבשלו אחריו לפי שהדגים ראין לאכילה והבשר נותן בהן טעם לשבח ומה שנהגו לעשות לתת כלי המוגעל במים לזונין מיד אחר הגעלה אין לידע למה נהגו כן דאין לומר משום דתנן בפרק דס חטאת (וזחים דף 15):

שתי שטיפות בלון ובתרומה ליחא דסגי בשטיפה אחת ולשון יתירא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפת לון ככל הגעלות מיהו בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת לון ובתרומה ליחא כלל ולפיכך צריך טעם למנהג א:

הסכין

	קבג א מיי' פיו"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה צ סמג לאאין קמ טוש"ע י"ד ס' קבב סעיף 3:
	קבד ב מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יב:
	קבג ג מיי' פיו"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ג סמג לאאין קמח טוש"ע י"ד ס' קבא סעיף ג טוש"ע א"ח ס' תנא סעיף ד וע"ש:
	קבז ד מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע א"ח ס' תנא סעיף ה':
	קבז ה מיי' שם ויפ"ה מהלכות חמץ ומצה ה' כון סמג שם טוש"ע א"ח ס' תנב סעיף ו [וברב אלפס עוד בפסחים פ"ב דף קל"ז:]